

INSPIRATIONSKATALOG

Inspirerende midtjyske indsatser, metoder og redskaber målrettet unge

Version 2, januar 2023

KKR
MIDTJYLLAND

midt
regionmidtjylland

RAR Østjylland

RAR Vestjylland

Indledning

Der er en stor gruppe af unge, som i Danmark ikke gennemfører en uddannelse, står uden for arbejdsmarkedet eller af andre årsager er tilknyttet jobcenteret. I Midtjylland bruger jobcentrene gennemsnitligt omkring 265.000 kr. pr. ung, der er på offentlig forsørgelse. Ydermere er det også en stor personlig belastning for den enkelte unge, som misser en lang række personlige og faglige kompetencer. Dette kombineret med, at en stigende andel af unge i dag er på offentlig forsørgelse i regionen samtidig med offentlige og private virksomheder mangler arbejdskraft, udgør en udfordring, som der skal handles på. På trods af, at der findes forskellige ambitioner og strategier, kalder ovenstående paradoks på en fælles styrket indsats. Herunder også et styrket samarbejde på tværs af de relevante aktører på erhvervs-, uddannelses- og beskæftigelsesområdet. De unges uddannelsesvalg og løbende forståelse for arbejdsmarkedet har stor betydning for deres fremtidsmuligheder, og der bliver stærkt brug for dem med den demografiske udvikling, som går i retning af et faldende antal indbyggere i den erhvervsaktive alder og en stigende aldrende befolkning.

Med udgangspunkt i den fælles ambition og med henblik på at videndele de gode midtjyske initiativer inden for ungeområdet, har de fire regionale aktører ønsket at kvalificere det fælles inspirationskatalog med eksempler på inspirerende ungeinitiativer i Midtjylland. Inspirationskataloget indeholder en oversigt over en række af de konkrete initiativer på området, som kommuner og øvrige parter arbejder med i dag. Derudover bidrager kataloget til at identificere vigtige emner og indsatsområder som baggrund for parternes kommende arrangementer.

Det fælles samarbejde mellem de midtjyske aktører tog sit afsæt i den fælles midtjyske arbejdsmarkeds-konference i oktober 2019. Denne konference satte fokus på udfordringer og potentialer i forhold til at sikre, at de midtjyske virksomheder har adgang til den nødvendige arbejdskraft. Her blev der særligt sat fokus på, hvordan man kunne forbedre vilkårene for de unges arbejdsmarkedstilknytning. I den forbindelse efterspurgte daværende beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard, konkrete input og initiativer fra aktørerne i Midtjylland, der kan indgå som inspiration til ministerens videre arbejde.

Senest kvitterede parterne i Midtjylland for ministerens opmærksomhed på ungeområdet efter et Ungetopmøde, hvor de midtjyske kommuners gode initiativer og viden blev brugt til at kvalificere mødet og indhold.

Det er tilmed ambitionen, at den opdaterede version af inspirationskataloget overrækkes til den nye beskæftigelsesminister med en række anbefalinger til indsatsområder, som bringer de unge tættere på uddannelse og beskæftigelse – i tråd med regeringens ambitioner på ungeområdet. Heriblandt hvordan vi styrker samarbejdet på tværs af erhvervs-, uddannelses- og beskæftigelsesområdet. Disse er baseret på de inspirerende initiativer, som kommuner m.fl. allerede arbejder med i dag og viser eksempler på vellykkede samarbejder som kan skabes offentlige aktører imellem.

Formålet med kataloget

Kataloget skal dels formidle viden og invitere til yderlig dialog og samarbejde mellem relevante parter og professionelle på ungeområdet. Dels skal dette papir virke som inspirationspapir med en række af vigtige og konkrete initiativer på området, som kommuner og øvrige parter arbejder med i dag. Således har dette katalog til formål at støtte aktørerne i deres arbejde med at få unge i uddannelse og beskæftigelse.

Grundlaget for det fælles mål

De Regionale Arbejdsmarkedsråd, KKR Midtjylland og Region Midtjylland har et ønske om, at flere unge får et bedre kendskab til arbejdsmarkedet og derigennem få lyst til at tage en uddannelse. Det skal bryde tendensen til, at flere og flere unge mellem 16 og 29 år er på anden offentlig forsørgelse end SU.

Når 23.000 unge i regionen ikke er i gang med uddannelse eller job, kalder det på mere samarbejde på tværs. Den ambition står kommunerne i regionen, De Regionale Arbejdsmarkedsråd og Region Midtjylland sammen om. Allerede i dag understøtter vi på forskellig vis indsatsen, men for at sikre det fælles mål, skal vi i højere grad end i dag samarbejde og understøtte hinandens initiativer. Parterne er enige om, at der skal arbejdes mod en job- og arbejdsmarkedstænkning, som et af de afgørende elementer i indsatserne. Den fælles ambition er således bundet op på en idé om, at

den fremlagte viden kan være med til at sikre, at de unge får en mere fast tilknytning til arbejdsmarkedet.

Samarbejdet på ungeområdet skal ses i sammenhæng med bl.a. KKR Midtjylland og Region Midtjyllands samarbejde på sundhedsområdet, hvor stigende mistrivsel og psykiske udfordringer blandt unge er et væsentligt emne.

Karakteristik af de unge uden uddannelse og job i Midtjylland

Størstedelen af de unge klarer sig godt i Region Midtjylland, hvor de er i gang med at tage en uddannelse eller er i beskæftigelse. Dog er der også en relativt stor andel af unge, som står uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. I Midtjylland er cirka hver 10. ung i dag på offentlig forsørgelse. På samme vis er der også en stigende andel af unge, som mistrives og andelen af unge med komplekse problemstillinger, er stigende i regionen. Andelen af unge med problemer ud over ledighed vokser.

I Region Midtjylland er cirka 23.000 unge (16-29 år) hverken i gang med uddannelse eller job. Der er 4.355 unge, som har problemer ud over ledighed, og denne gruppe er stigende. Disse unge mangler ofte hjælp til at overkomme de udfordringer, som de støder på i deres vej til uddannelse eller job.

Denne problemstilling er især blevet forstærket af coronaudbruddet i Danmark, hvor antallet af nytilmeldte ledige steg markant. Problemet blev forstærket af uddannelsesinstitutionernes nedlukninger, hvilket især påvirkede de unges fastholdelse i uddannelse. Dette tegner et billede af, at chancerne for, at de unge klarer sig godt i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet, ikke kun er betinget af forældrenes økonomiske- og uddannelsesmæssige ressourcer. Her er de unges fremtidsmuligheder i stigende grad også påvirket af, hvilke rammer, der er i den unges hverdag.

Der har i de senere år været stort fokus på unges mentale sundhed og mentale helbred. Den stigende opmærksomhed skyldes en øget erkendelse af, at mentale helbredsproblemer udgør en stor del af sygdomsbyrden blandt børn og unge. Endvidere viser en række danske undersøgelser heriblandt Region Midtjyllands sundhedsprofil, "Hvordan Har Du Det? (2021)"¹, at der er sket en markant negativ udvikling i unges mentale sundhed og mentale helbred. Den Nationale Sundhedsprofil viser, at der i perioden fra 2010 til 2017 er sket en markant stigning blandt de 16-24-årige i andelen med højt stressniveau og dårligt mentalt helbred – særligt blandt unge kvinder. Dårlig sundhed og trivsel hos unge kan have konsekvenser for deres uddannelse og job. En ny analyse fra VIVE peger nemlig på at unge, der lever usundt eller trives dårligt, har større risiko end andre unge for ikke at være i arbejde, i uddannelse eller have gennemført en ungdomsuddannelse som 25-årige².

¹ https://www.defactum.dk/siteassets/defactum/3-projektsite/hvordan-har-du-det/hhdd-2021/b1_webversion.pdf

² Dårlig sundhed og trivsel hos unge kan have konsekvenser for deres uddannelse og job - VIVE

Region Midtjylland har i 2022 fået udarbejdet en analyse af de unge i regionen.³ I denne peges der på, at der ofte er en tendens til, at kategorien af unge på offentlig forsørgelse bliver forsimplet til én samlet gruppe, eller ud fra endimensionelle mål som eksempelvis andelen af aktivitetsparate unge på uddannelseshjælp eller andelen af unge med psykiske udfordringer. Med sådan en tilgang risikerer man at overse forskelligheder og ligheder i ungemålgruppen, hvilket kan lede til, at vigtige karakteristika og sammenhænge i de unges udfordringer, overses.

Derfor angiver samme analyse et andet billede og fremhæver fem centrale arketyper blandt unge på offentlig forsørgelse i Midtjylland:

1. Fagligt stærke unge
2. Unge mødre på sygedagpenge
3. Kriminelle mænd
4. Unge med komplekse problemer udover ledighed
5. Kriminelle forsørgere, der har modtaget en social indsats fra kommunen

Dog er der også en andel af unge i Midtjylland, der hverken er i beskæftigelse, uddannelse eller modtager offentlig forsørgelse. Denne andel af unge beskrives som unge i mørketallet og udgør ofte en udfordring, fordi der ikke findes let tilgængeligt data herom. I 2020 var der cirka 20.099 unge i mørketallet, hvor det estimeres, at relativt stor andel af disse unge har sabbatår. De resterende unge karakteriseres af, at disse har en kompleksitet i deres problemstillinger, der udgøres af både faglige, sociale og helbredsmæssige elementer.

De unge i mørketallet kan opdeles i fem arketyper:

1. Etnisk danske fagligt stærke unge
2. Ikke-vestlige mødre
3. Kriminelle mænd
4. Unge med handicap og sårbarhed
5. Kriminelle mænd med misbrug og sociale udfordringer

³<https://www.rm.dk/om-os/aktuelt/nyheder/nyheder-2022/juni-22/nye-tal-farre-unge-uden-job-og-uddannelse-men-flere-syge>

Ungemålgruppen slås med forskellige problemstillinger, som udgør barrierer for uddannelse og job. Region Midtjyllands analyse peger på, at de unge på tværs af arketyper har nogenlunde samme udfordringer og tilgange til det at få uddannelse eller job, hvilket tyder på, at mange unge har behov for hjælp og støtte til mange af de samme ting, trods deres forskelligartede udfordringer.

Disse tværgående tematikker lyder:

- Muligheder, hvor de unge kender til betydningen af uddannelse, men hvor disse muligheder synes uoverskuelige
- Fravær af et endemål, hvor de unge føler tvivl over, hvem de er og hvad de vil med livet
- Her og nu perspektiv, der er kendetegnet ved, at de unge mister retningsmotivationen
- Relationsmotivation, der især er præget af, at det bliver personafhængigt, og dermed sårbart, hvor de professionelle oplever ikke at have de nødvendige redskaber
- Rammerne rummer ikke, hvor der ikke er de nødvendige støttestrukturer ved de unge
- Jeg kan, jeg kan, jeg kan ikke, hvor de unge beretter om en psykisk mistrivsel
- Mangel på struktur og stabilitet, hvor de unge oplever konsekvenserne af deres ledigheds-situation, hvor de unge fx får vendt op og ned på deres døgnrytme.

Et interessant fund i analysen er ligeledes, hvad der kan være med til at understøtte de unge i at tage en erhvervsrettet uddannelse. Mange unge, som ender med senere at vælge en erhvervsuddannelse, er i tvivl om hvad de egentlig vil efter folkeskolen. Derfor fravælger mange også i første omgang en erhvervsuddannelse, og ender i stedet med at tage en gymnasial uddannelse først.

Region Midtjyllands kvalitative analyse fremhæver, at de unge ofte bliver motiveret til at tage en erhvervsuddannelse, når de bliver bevidste om, at det er her igennem, at de får en "fremtidsforsikring". Herunder opstår der en forståelse af, at det er gennem formelle kompetencer, at de kan få et godt arbejde og det gode liv. Dertil har de unge også et ønske om at vælge en uddannelse, som de er interesseret i. Derfor spiller personlige interesser også en stor rolle, når de unge skal vælge, hvilken vej de vil i livet. Det er især gennem konkret praksiserfaring, at de unge får en interesse i at vælge en erhvervsuddannelse. Dog får de unge også positive oplevelser i deres praktikforløb, hvor de oplever, at de er gode til noget og er med til at skabe værdi for andre. Denne praksiserfaring er med til at bryde med nogle af de negative oplevelser, som de unge kan have med fra tidligere uddannelsessystemer, hvorfor de herigennem kan blive motiveret til uddannelse.

Generelt er denne ungegruppe karakteriseret af, at de identificerer sig med faget og ser fremtidsmulighederne, som en erhvervsuddannelse kan give. En del af disse unge har haft dårlige møder med skole og har haft flere uddannelsesforsøg med sig. Derudover har størstedelen af de unge i denne

målgruppe en tung bagage med sig, og står selv med nogle problemstillinger. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd fremskriver, at vi kommer til at mangle cirka 99.000 faglærte i 2030. Andre fremskrivninger viser et mindre tal, men problemstillingen er klar. Dette kalder tilsammen på, at der kommer et skærpet fokus på, hvordan vi kan styrke de unges kendskab til og direkte erfaringer med forskellige fagområder. Dermed også noget, som byder på mere end et brobygningsforløb, hvilke som regel først og fremmest kobles til skolemiljøet.

Videre anbefalinger til ungeindsatsen

I Midtjylland har vi et gensidigt fokus på sikring og optimering af de unges muligheder i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Vi bringer som repræsentanter for henholdsvis region, kommuner og arbejdsmarkedsråd forskellige tilgange, viden og værktøjer ind i arbejdet, men vi deler det samme mål om at få hjulpet de unge bedst mulig i deres vej igennem uddannelses- og beskæftigelsessystemet. Vi tror på de gode eksemplers magt – og vi har mange succesfulde initiativer i Midtjylland, hvor koblingen mellem unge og erhvervslivet skaber værdi.

KKR Midtjylland, Region Midtjylland, RAR Vestjylland og RAR Østjylland giver her følgende anbefalinger for det videre arbejde på ungeområdet:

Styrk den tidlige erhvervsrettede indsats

Et arbejdsmarkedskendskab blandt unge ved eksempelvis fritidsjob eller ved virksomhedssamarbejde i folkeskolen, er vigtigt i forhold til at forebygge, at unge ender på offentlig forsørgelse. Vi skal styrke de unges muligheder for at udvikle sig i eksempelvis fritidsjob i en tidlig alder, der skaber motivation for senere opkvalificering eller uddannelse. Parterne ser gerne bedre muligheder for fritidsjob, især inden for brancher der mangler arbejdskraft (eks. velfærdsprofessioner, erhvervsfag og STEM-fag). Specielt de udsatte unge kan få en mere stabil og struktureret hverdag. Dertil kommer positive effekter ved at de får prøvet kræfter med arbejdsmarkedet og ansvar for en opgave som de kan vokse i.

Stærkere samarbejde og bedre kendskab til virksomhederne blandt unge

Hands-on erfaringer med virksomheder er afgørende for kendskabet til områdets erhvervsliv. Samtidig er det essentielt ift. lære at indgå på en arbejdsplads og herved have en rolle og få en fornemmelse af kulturen på virksomheden. Mange erhvervspraktikker og praktikforløb virker, når der sættes målsætninger for hvad virksomhederne og den unge skal opnå.

Arbejdsmarkedskendskab kan ske ved eksempelvis erhvervsmentorer, der er frivillige lokale erhvervsfolk - ofte ledere - fra forskellige brancher, der har erhvervs erfaring fra mange år på arbejdsmarkedet. Erhvervsmentoren har lyst og ressourcer til at hjælpe unge på vej videre mod job og uddannelse. Flere kommuner og virksomheder i Midtjylland arbejder allerede nu med konceptet som inspirerer de unge og giver dem et kendskab til arbejdsmarkedet.

Virkeligheden virker

For udsatte borgere er der viden om, at den virksomhedsrettede indsats, ofte i kombination med andre tilbud, har vist sig at have positive jobeffekter. Tværfaglige indsatser, hvor en virksomhedsrettet suppleres med andre sociale og helbredsmæssige indsatser, har en positiv effekt for borgere i kanten af arbejdsmarkedet. Vi skal styrke samarbejde på tværs og parallelle indsatser – gennem virksomhedsrettede indsatser, den sociale indsats (eks. mentorordning),

helbredsindsats og opkvalificeringsindsats. Fortsat godt samarbejde med erhvervslivet er vigtigt i denne sammenhæng.

Opmærksomhed på sårbare unge

Der er 4.355 unge i Midtjylland, som har komplekse problemer ud over ledighed, og denne gruppe er stigende. Psykisk mistrivsel er ofte en årsag til, at unge ikke gennemfører den uddannelse som de er i gang med samt ikke får erfaringer med arbejdsmarkedet. Disse unge mangler ofte hjælp til at overkomme de udfordringer, som de støder på i deres vej til uddannelse eller job. Aktørerne anbefaler at fokusere på de virksomheder og kommuner, som er gode til at hjælpe unge med diagnoser gennem praktik og jobrettede indsatser. Flere projekter i kataloget viser stærke samarbejder mellem virksomheder og kommuner til inspiration for andre. Unge med psykiske diagnoser kan være stærke medarbejdere i de rigtige stillinger eller med de rette opgaver.

Skab motivation mod brancher der strukturelt kommer til at mangle arbejdskraft fremadrettet

Manglende tilknytning til uddannelse eller arbejdsmarkedet kan være udfordrende for den enkelte unge. Samfundsøkonomisk er det også problematisk, da vi flere steder aktuelt mangler kvalificeret arbejdskraft – men også fremtidigt vil mangle eks. faglærte hænder og kloge hoveder med STEM-kompetencer til den grønne omstilling og medarbejdere til velfærdsprofessionerne. Udfordringen kalder bl.a. på helhedsorienteret indsatser, bedre muligheder for fritidsjobs og etablering af samarbejde på tværs af kommuner, a-kasser, uddannelsesinstitutioner, erhvervsliv samt arbejdsmarkedets øvrige aktører.

Bedre overgange og vejledning

Derudover anbefaler vi et styrket fokus på vejledning løbende gennem uddannelsessystemet. Der er klare potentialer i forhold til overgangen fra folkeskolen til ungdomsuddannelserne, herunder også erhvervsuddannelser. Vejledningsaktørerne kan styrke vejledningen mod erhvervsfagene, hvor beskæftigelsesmulighederne fremadrettet vil være gode grundet mangel på faglært arbejdskraft. Vi skal skabe motivation til at dygtiggøre sig og skabe værdi gennem uddannelse og beskæftigelse. Vi skal understøtte mod til at forsøge sig, fjerne begrænsninger og anerkende de unge, for hvad de kan.

Tematiseringer i kataloget

Inspirationskataloget er opdelt i fem overordnede temaer som KKR Midtjylland, Region Midtjylland, RAR Vestjylland og RAR Østjylland har udvalgt på baggrund af, hvor de væsentligste potentialer er. Forgående arrangementer og løbende dialog med erhvervslivet, a-kasser, kommuner danner desuden grundlag herfor:

1. Stærke samarbejder med erhvervslivet
2. Gode uddannelsesrettede initiativer
3. Motiverende initiativer til erhvervsfagene og velfærdsprofessionerne
4. Særlige initiativer for udsatte unge
5. Fritidsjob og tidlige indsatser for unge under 18

Under temaet '**Stærke samarbejder med Erhvervslivet**' har vi samlet gode eksempler på samarbejder og partnerskaber med det lokale erhvervsliv, der giver unge tilknytning til arbejdsmarkedet. Heriblandt erhvervsmentorer, virksomhedsnetværk af virksomheder, og andre metoder til at engagere til samarbejde og involvering af erhvervslivet.

Uddannelsesrettede initiativer viser eksempler på gode metoder og indsatser der kan medvirke til at få unge på rette spor gennem uddannelse.

Motiverende initiativer til erhvervsfagene og velfærdsprofessionerne dækker over de initiativer, som medvirker til, at flere unge vælger uddannelse eller beskæftigelse i nogle af de brancher, der vil opleve mangel på arbejdskraft fremadrettet – særligt faglærte og velfærdsprofessionerne.

Temaet om **Særlige initiativer for udsatte unge** sætter fokus på, hvordan vi kan imødekomme et stigende behov for at understøtte unge med komplekse problemstillinger ofte psykiske udfordringer. Oftest gennem stærke samarbejder med erhvervslivet.

Fritidsjob og tidlige indsatser for unge under 18 sporer ind på vigtigheden af, at de unge får en tidlig erfaring med arbejdsmarkedet. Dette særligt gennem fritidsjob som giver de unge en tidlig forståelse af arbejdsmarkedet. Dertil kommer erhvervspraktikker, hvor de unge får mulighed for at prøve sig selv af.

Flere af indsatserne går på tværs af de enkelte tematiseringer, og derfor vil der være elementer af indsatserne som kan anvendes i varierende sammenhænge og for forskellige målgrupper.

Endeligt indeholder indsatskataloget en oversigt over øvrige indsatser og metoder af tværgående karakter som kommuner m.fl. arbejder med i dag. Yderligere behandler kataloget hvordan kommunerne organiserer ungeindsatsen internt i organisationen.

KKR Midtjylland, Region Midtjylland, RAR Vestjylland og RAR Østjylland håber at dette katalog vil give værdi og inspiration til dig som arbejder med unge. God læselyst!

Stærke samarbejder med erhvervslivet

Region Midtjylland, de midtjyske kommuner, RAR Vestjylland og RAR Østjylland har forpligtet hinanden på at bringe de unge og virksomhederne tættere sammen. Parterne ved, at virksomheder spiller en afgørende rolle og er en vigtig partner, når unge skal videre i uddannelse eller job.

Hos virksomhederne kan den unge få mulighed for at blive tilknyttet en arbejdsplads og derigennem få en bedre forståelse for arbejdsmarkedet, de krav der stilles her, hvilket yderligere kan give inspiration til, hvad konkrete uddannelser kan bruges til. Her kan virksomheder være med til at skabe værdi for den unge, så de ikke føler sig marginaliseret, men en del af et fællesskab.

I denne sammenhæng kan virksomheder fungere som trædesten for de unge. Således kan et erhvervs-samarbejde være med til at skabe fokus, skærpe motivation og give de unge nogle holdepunkter, som de kan tage med videre. Virksomhederne kan være med til at tilføje struktur og dagligdag til den unges liv, som måske har været præget af manglende støtte fra voksne, misbrug, dårlig skolegang eller psykiske vanskeligheder.

Virksomhederne har en unik mulighed for at levere en virkelighed til de unge, hvor de unges indsatser får en betydning for andre medarbejdere. Her står det centralt, at det er i mødet med virkeligheden, at de unge får en tiltro til sig selv og deres egne kompetencer.

Stærke lokale samarbejder virker

Det er derfor oplagt at skabe – og styrke sammenhængende indsatser på tværs af aktører – kommuner, region, uddannelsesinstitutioner, virksomheder. Dette tema viser, hvordan aktørerne på forskellig vis samarbejder med hinanden om den unge. Det er oftest gennem et samarbejde mellem kommunen og de lokale virksomheder, at unge får hands-on erfaringer med virksomheder – og det afgørende for kendskabet til virksomhederne. Temaet giver også inspiration til hvordan, uddannelsespålæg kan erstattes af tilbud i virksomhedsrettet aktivitet.

Flere af de midtjyske kommuner arbejder nemlig aktivt i forhold til at engagere og forpligte de lokale virksomheder til samarbejde. Og flere steder lykkedes kommunerne med erhvervsmentorer, netværk, fritidsjob, erhvervspraktikker mv. Der findes gode eksempler på dette i det følgende og appendix til kataloget.

Unge læring og udbytte i praktik og job

RAR Vestjylland og RAR Østjylland har udarbejdet en analyse – Unge læring i praktik og job. Analysen tydeliggør de positive effekter og resultater af en fokuseret og samarbejdsorienteret indsats målrettet ufaglærte unge.

Find analysen her: <https://rar-bm.dk/media/17374/analyse-unges-udbytte-og-laering-i-praktik-og-job-udgivet-af-rar-vestjylland-og-rar-oestjylland-2021.pdf>

CASE: De frivillige erhvervsmentorer

Den frivillige erhvervsmentorindsats i Viborg Kommune er et tilbud til unge mellem 15-29 år, der har brug for en ekstra hånd for at komme videre mod job og uddannelse.

En lang række lokale erhvervsfolk inden for forskellige brancher stiller sig frivilligt til rådighed i 3 timer om måneden i 3 måneder eller mere. Erhvervsmentoren støtter op omkring det, som den unge ønsker at få hjælp til for at komme i job eller uddannelse.

Gruppen af erhvervsmentorer understøttes af Viborg Kommune. Mentorerne arbejder frivilligt og ulønnet. Der er primært tale om ledere og mellemlidere fra offentlige og private virksomheder. Der er aktuelt 104 mentorer, hvor de ca. 85 er aktive.

De giver de unge sparring om og evt. hjælp vedrørende dagligdagsudfordringer, som gør det svært at være i job eller uddannelse. Hvor det er muligt og relevant, bidrager de med konkrete jobåbninger.

Formålet med erhvervsmentorernes indsats er, at den unge gennem en ordinær tilknytning til uddannelsessystemet eller arbejdsmarkedet overgår til selvforsørgelse.

Delmålene er blandt andet at styrke den unges muligheder for og tro på en ordinær tilknytning til uddannelsessystemet eller arbejdsmarkedet, og at hjælpe den unge til at se nye handlemuligheder og til at mestre egne udfordringer. Målgruppen for indsatsen er unge 15-29-årige i alle jobcenterets målgrupper.

Foreløbige resultater:

- 117 unge er blevet selvforsørgende efter et forløb med en frivillig erhvervsmentor
- 1/3 i uddannelse 2/3 i job
- Der går i gennemsnit cirka et halvt år fra der er tilknyttet en erhvervsmentor parallelt med en ordinære indsats, til de unge er i job eller uddannelse

Mere info om erhvervsmentorordningen kan findes via nedenstående samt i appendix til kataloget:

<https://viborg.dk/service-og-selvbetjening/skole-og-uddannelse/raadgivning-og-vejledning-i-skoler/ungeindsats-og-uddannelsesvejledning/erhvervsmentor/>

CASE: NEXWORKS

Et virksomhedsnetværk af lokale virksomhedsrepræsentanter, som samarbejder om at etablere relevante praktikforløb, og udveksle erfaringer om arbejdet med de unge. NEXWORK er udviklet af Rockwoolfonden og er en netværksbaseret beskæftigelsesindsats for udsatte unge mellem 18-29 år. Horsens kommune arbejder med modellen.

NEXWORK faciliterer skabelsen af netværk både af virksomheder og unge. Her indgår tre centrale kernelementer:

- Et netværk af lokale virksomheder, der samarbejder om at tilbyde relevante praktikforløb.
- Netværksgrupper for unge, der mødes for at udveksle arbejdserfaring og oplevelser fra praktikforløb. Her er der fokus på arbejdsidentitet og ikke problemer og svagheder.
- Et netværksteam, der faciliterer virksomhedsnetværk og de unges netværksgrupper.

De unge starter i praktik og får også mulighed for at prøve kræfter med forskellige virksomheder og arbejdspladser. Hvis en praktik ikke fungerer, arbejder netværksteamet sammen for at finde nye muligheder. Således er der i forløbet et fokus på de unges sejrer, og de lærer noget nyt hver eneste dag. De får erfaringer med at arbejde og en hverdag, hvor de hjælper med at løse opgaver og møder krav. I virksomhedspraktikken er de en del af et fællesskab, og de er med til at skabe værdi.

Gennem praktiske arbejdserfaringer får de unge mulighed for at udvikle personlige- og faglige kompetencer, med henblik på at fremme deres potentiale og derigennem lede dem et skridt tættere mod uddannelse og job.

Tre stærke principper i NEXWORK:

Arbejdsidentitet - De unge bliver ikke set som sårbare. I stedet for, får de gennem NEXWORK opbygget en arbejdsidentitet. De får konkrete arbejdserfaringer og bliver en del af et arbejdsfællesskab med andre unge og virksomheder, hvor fokus er at udveksle erfaringer og være på job.

Mange til mange - I stedet for at hjælpe unge 1:1, faciliterer og opbygger NEXWORK relationer gennem praksisfællesskaber.

Magtskifte - De unge har indflydelse og valgmuligheder over eget forløb. De unge og virksomhederne vælger selv hinanden til, gennem relevante matches og god kemi.

Læs mere her: <http://www.nextworks.dk/en-der-vil-vide-mere.html>

Gode uddannelsesrettede initiativer

Gruppen af unge som står uden for jobmarkedet og uddannelsessystemet er en divers gruppe med et mangefacetteret udfordringsbillede. For nogle kan fritidsjobs og berøring med arbejdsmarkedet være en vej frem, mens det for andre unge - fx dem som ikke umiddelbart har faglige udfordringer – kan det være uddannelsesrettede initiativer, som kan være medvirkende til at få dem på rette spor.

At tage en hvilken som helst form for uddannelse, vil for mange unge have både direkte og afledte positive effekter for deres fremtidige muligheder. At unge, som ellers er fagligt og kognitivt parate til uddannelse, ikke opnår at gennemføre en, kan have en lang række forskellige årsagsforklaringer. Herunder kan bl.a. nævnes udfordringer med at finde den rette hylde i et - for mange unge – uigennemskueligt system, et oplevet pres fra omverdenen til at vælge en given type uddannelse, generelle udfordringer i livet og manglende tro på egne evner.

Erfaringer fra eksisterende projekter og initiativer har vist, at proaktive indsatser med fokus på hånd

holdte indsatser, fleksible tilbud tilrettelagt den enkelte unge, samt et øget fokus på de svære overgange har givet resultater.

Det er i særlig grad her, at mange unge falder fra, f.eks. når de forlader grundskolens klare rammer og herefter selv skal træffe valg om videre uddannelse. Samtidig er der et stort potentiale i at arbejde med frafaldet på ungdomsuddannelserne og forberedende ungdomsuddannelserne såsom FGU, da unge i den udsatte gruppe har den største sandsynlighed for frafald.

De gode eksempler ses eksempelvis udført i de nedenstående projekter. Her arbejder man bl.a. netop med den håndholdte indsats i Ung i Uddannelse projektet, hvor såkaldte ungeguides står til rådighed for den unge i de svære overgange. Derudover arbejder FGU Østjylland intensivt med inklusion og forebyggelse af fravær/frafald og hos Mercantec i Viborg har man gjort sig gode erfaringer med et unikt trivselskoncept populært kaldet "bedsteforældre-ordningen", hvor pensionister agerer støttepersoner til elever som døjer med diverse udfordringer.

GODE EKSEMPLER

CASE: Ung i uddannelse

Formålet med projektet er at løfte en bred gruppe af udsatte unge. Her skal aktiviteterne støtte de unge i deres overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse, eller fra FGU til ungdomsuddannelse. Projektet inkluderer cirka 500 elever og de foreløbige resultater viser, at godt 75% af de 500 unge er startet på uddannelse.

Hvis du vil læse mere, henvises til s. 12, 30 og 52 i appendix

CASE: Bedsteforældreordningen

På Mercantec er der tilknyttet 1-2 bedsteforældre i hver uddannelsesafdeling. Bedsteforældrene hjælper og støtter eleverne gennem deres uddannelse for at forebygge frafald. De kan hjælpe eleverne med en opgave, med sociale ting og så er de der, så eleven har en, som de kan snakke med om alt.

Hvis du vil læse mere, henvises til:
<https://www.mercantec.dk/om-mercantec/om-mercantec/vision-og-strategi/den-paedagogiske-strategi/trivselskoncept>

Case: Min vej til uddannelse i Aarhus

MIN VEJ er et uddannelse- og vejledningsforløb, som foregår i et samarbejde mellem Netværksskolen og Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU). Visitationen foregår også gennem den unges vejleder på UU. Det er et tilbud for unge mellem 15-18 år, der er uddannelsespligtige og som er uafklarede i forhold til valg af uddannelse. Her kan der være tale om unge, som tidligere har afbrudt en uddannelse eller afklaringstilbud, som ikke er relevant aktiveret eller som vurderes at kunne profitere af et intensivt vejledningsforløb i forhold til at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse.

Initiativet tager udgangspunkt i den enkelte unges situation, forudsætninger og ønsker. Her arbejdes der med at forberede den unge på at begynde:

Afklarende/opkvalificerende forløb, til påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse. Disse forløb omfatter bl.a. EGU, 10. klasse, FGU, praktikforløb eller arbejde.

Der er et stort fokus på en god kommunikation og en anerkendende tilgang. Det er herigennem også målet at motivere de unge til at få et uddannelsesperspektiv og dermed styrke den unges forudsætninger for at foretage et realistisk uddannelsesvalg.

I MIN VEJ arbejdes der bl.a. med:

- Faglig undervisning orienteret mod ungdomsuddannelse, herunder introduktion til undervisningsmateriale fra erhvervsskoler og erhvervs kurser
- Orientering om uddannelsessystemet
- Arbejdsmarkedets sammensætning samt krav og forventninger på arbejdsmarkedet
- Gruppebaseret eller individuel feedback på faglige, personlige og erhvervsmæssige erfaringer og udfordringer
- Brobygning og besøg på uddannelsesinstitutioner og virksomheder. Individuelt tilrettelagte, eksterne praktikforløb. Indsigt i aktuelle samfundsforhold, herunder pligter og rettigheder
- Øvelser i at forstå sig selv i sociale sammenhænge med kammerater, på arbejdspladsen, i konfliktsituationer m.v.
- Boligsøgning, privatøkonomi, budgetlægning, mv.
- Motion, kost og mentalt velvære

FAKTA

De unge spiser morgenmad og frokost sammen de dage, hvor der ikke er praktik. De unge får betalt deres bustransport til og fra Netværksskolen og praktiksteder.

Motiverende initiativer til erhvervsfag og velfærdsprofessionerne

Der forventes en stor mangel på faglært og kvalificeret arbejdskraft i fremtiden. Arbejdsmarkedsbevægelsens Erhvervsråd har fremskrevet, at der kommer til at mangle cirka 99.000 faglærte i 2030. Lignende fremskrivninger viser et lavere antal, men ikke desto mindre er udfordringen reel og kræver akut handling.

Unge, der starter en uddannelse fra offentlig forsørgelse, påbegynder ofte en erhvervsrettet uddannelse. Dog er frafaldet alt for stort. Mange unge har derfor brug for hjælp til at træffe et kvalificeret uddannelsesvalg og udvikle de kompetencer, som de skal bruge for enten at tage en uddannelse eller komme i beskæftigelse.

Derfor er der også et behov for, at der skal gæntænkes nye og flere veje, der kan lede unge mod erhvervsfagene og velfærdsprofessionerne. STAR fremhæver, hvordan fritidsjob kan have både kort og langsigtede positive effekter. Fritidsjob kan være med til netop at give de unge flere faglige kompetencer, erfaringer og selvtillid, hvilket til sammen er med til at styrke de unge i at komme i uddannelse eller job.

Gennem fritidsjob opstår der også en unik mulighed for, at de unge får viden om, og stifter beredskab med forskellige erhvervsfag og velfærdsprofessioner.

Det kan være svært for de unge at gennemskue, hvad de forskellige uddannelser kan bruges til i praksis. Viden eller praktisk erfaring med virkeligheden kan således også være med til at imødegå den ellers høje frafaldsprocent på erhvervsskolerne.

De unge skal tidligt vælge, hvilken uddannelse de ønsker sig. I den sammenhæng finder mange unge det også svært at vide, hvilken specifik erhvervsretning de skal vælge, da de er bange for at fortryde valget senere i livet. For at bryde med fortællingen om, at en erhvervsuddannelse er et endegyldigt valg, er der et behov for, at de unge tidligere i livet også får viden om, hvilke jobs og efteruddannelsesmuligheder, der er med erhvervsuddannelserne. Rockwoolfonden peger også på, at unges erfaring med arbejdsmarkedet kan være med til, at de unge selv får en tro på en fremtid for dem selv i diverse brancher. Dette kalder især på et samarbejde mellem landets folkeskoler og det lokale erhvervsliv.

GODE EKSEMPLER

Hvis du vil læse mere om behovet for kvalificeret arbejdskraft i fremtiden, kan du klikke her: <https://www.ae.dk/analyse/2021-03-danmark-mangler-99000-faglaerte-i-2030>

CASE: Bliv klar til vikar – Randers Kommune

I Randers kører tilbuddet Bliv klar til Vikar, hvilket især henvender sig mod studenter, der holder sabbatår. Her bliver programmet introduceret for kommende dimittender på gymnasier. Programmet består af 5-dags AMU-kursus, hvorefter deltagerne nu er klædt på til, og har mulighed for at blive afløsere på fx plejehjem eller i hjemmeplejen.

Hvis du vil læse mere henvises til s. 41 i Appendix

CASE: Erhvervsaspiranterne i Syddjurs

Initiativet er målrettet ikke uddannelsesparate unge, 7-9 klasse, som ikke trives i den eksisterende skoleramme. Det er især unge, som ellers vil være i stor risiko for at ende i ingenting efter grundskolen. Deltagerne kommer i praktik i de lokale virksomheder og målrettede faglige opgaver i skoleregi. Dette har til formål at inspirere de unge til at tage en erhvervsuddannelse.

Hvis du vil læse mere henvises til Appendix s. 17

Case: Kloge hænder

I 2018 tog Cabi, Jyske Bank og en lang række aktører initiativ til projekt Kloge Hænder. Formålet med projektet er at motivere flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse. Gennem projektet får eleverne nemlig mulighed for at få smagsprøver på forskellige håndværkerfag og få vist de muligheder, som erhvervsuddannelser åbner op for. Det er svært at vælge en uddannelse som man ikke har hørt om før. Derfor er idéen bag projektet at give flere folkeskolelever i 7.-9. klasse muligheder for at omsætte deres teoretiske viden til praktisk arbejde ved at bruge deres hænder.

Inden eleverne besøger virksomhederne, arbejder de med virksomhedsrelevante opgaver på skolen. Derefter oplever de på nært hold, hvilke spændende muligheder fagene på sigt kan tilbyde dem. Her er det både håndværks-, produktions-, og industrivirksomheder, der tager imod skoleeleverne. Projektet centrerer sig om praksiskompetencer og læring som håndværkerfag om karrierevej, hvor eleverne også får viden om arbejdsmarkedet og om sikkerhed på arbejdspladsen. Ude på virksomheden møder de faglærte rollemodeller, hører om deres daglige arbejde og ser fagene udført i praksis.

”Det er vigtigt at komme ud og se, hvad der foregår i virksomhederne. Vi lærere kan ikke sidde hjemme på skolerne og forklare, hvordan det foregår ude i virkeligheden. Det skal opleves i praksis”

Projektet har gennemført tre pilotprojekter. Her har udvalgte skoler og deres elever haft 1-2 praktiske projektuger. Eleverne har beskæftiget sig med håndværksmæssige forskønelser, eller forbedringer af eksempelvis et lokalt område, som de unge og lokalmiljøet efterfølgende har fået glæde af.

Dertil viser en opfølgning på projekterne, at eleverne, der har deltaget i projektet, blandt andet er blevet mere interesseret i erhvervsuddannelserne og lidt mere sikre i deres uddannelsesvalg.

De tre formål med projekt Kloge Hænder:

- Sætte fokus på og anerkendelse af de praktiske kompetencer i udskolingen
- Give bedre indsigt i erhvervsfaglige uddannelses- og karrieremuligheder og en tættere kontakt til det lokale erhvervsliv
- Gøre de unge bevidste om deres egne styrker og synliggøre disse for skole, forældre og erhvervs

Således har projektet også til formål at inspirere både de stærke unge og udsatte unge til at vælge en erhvervsuddannelse, der er rettet mod de brancher, hvor der er brug for dem. Projekterne har været med til at give eleverne mulighed for at prøve kræfter af med håndværkerfaget, og både virksomhederne, eleverne og lærerne ser en værdi i projektet. Her bliver også eleverne nysgerrige på nye ting, som de ikke vidste fandtes.

”Vi har været rundt på forskellige stationer og se på, hvordan de reparerer pumper. Det er sjovt at se, hvordan andre arbejder. Der er meget stor sandsynlighed for, at jeg selv vælger en håndværkeruddannelse”

I projektets erfaringsopsamling er der lagt vægt på, at skolevirksomhedssamarbejde har potentiale til at udbredes, hvilket kan understøttes gennem kommunens udbudspolitik.

Case: Spirerne i Horsens

En spire er en ung mellem 13 og 17 år, der bliver ansat i et fritidsjob i ældreplejen. Herigennem får den unge en unik mulighed for at få et indblik i, hvad det vil sige at arbejde som sygeplejerske, social- og sundheds-hjælper samt social- og sundhedsassistent.

FAKTA

Hver ung får tilknyttet en mentor blandt det faste personale, så der altid er en at gå til. Mentorerne hjælper den unge godt i gang med arbejdet på plejecenteret og fortæller om det daglige arbejde. Herunder fortæller mentor også om, hvad man kan arbejde med, hvis man tager en sundhedsfaglig uddannelse.

Her kan man give noget til ældre mennesker

Som ung spire kan man være med til at gøre hverdagen bedre for beboerne, men man får også et indblik i, hvordan det er at arbejde med mennesker og hvordan man generelt varetager et job.

”Vi snakker ikke om det samme, som jeg taler med mine venner om, men om en masse andet. For eksempel har de oplevet nogle af de store historiske begivenheder, som er spændende at høre om”

”Det bedste ved jobbet er, at man får lov til at være sammen med de ældre og man bare kan være sig selv. Jeg har ingen tidsfornemelse, når jeg er her.

De unge spirer fremhæver, at de nyder at være en del af de ældres hverdag. De kommer med et ønske om at hjælpe andre og at gøre en forskel for andre. Initiativet har været med til at åbne for, at de unge ser en mulighed og fordel i at udleve deres passioner i erhvervslivet.

Her fremhæves det også, at de unge selv kan være med til at tage initiativ, eksempelvis er der mulighed for at få de ældre med ud i fællesarealerne, så de også kommer ud af deres egen lejlighed.

”Det er fantastisk have et fritidsjob, hvor man kan give noget til ældre mennesker. Jeg synes, det er fedt at have så vigtig en opgave som 16 årig”

Spirenes arbejdsopgaver foregår altid sammen med en af de ældre beboere og er primært af social karakter. De unge skal først og fremmest bringe de gode aktiviteter og nærvær med ind i eftermiddagen.

Arbejdsopgaverne kan for eksempel være, at:

- Læse for en enkelt beboer eller gruppe af beboere
- Gå ture
- Spille spil
- iPad-aktiviteter med beboerne – Skype, SMS eller andet
- Spille musik eller synge for og med beboere
- Dække bord, folde servietter mv.
- Lægge rent vasketøj/vaskeklude mv. sammen
- Rydde op i beboerens skabe sammen med beboeren, hvis han eller hun ønsker det.

Case: Praksisfaglighed i grundskolen i Viborg

I 2022 vandt Viborg Kommune Falkeprisen for at være en kommune, der har gjort en særlig indsats for at øge søgningen til erhvervsuddannelserne efter 9. og 10. klasse. Mere end hver fjerde ung søger nemlig direkte videre på erhvervsuddannelserne i Viborg Kommune.

I Viborg Kommune er der nedsat en arbejdsgruppe, som har igangsat en række initiativer. Denne arbejdsgruppe i Viborg består af et samarbejde mellem kommunens folkeskoler, erhvervsuddannelser og erhvervslivet, og har til formål at gøre det mere attraktivt at søge en erhvervsuddannelse. Disse har alle haft til formål at øge praksisfagligheden i folkeskolen, og give både lærere og elever en større viden om de forskellige erhvervsuddannelser. Initiativet består af tre kerneelementer og er igangsat på udvalgte skoler. For det første er lærere i udskolingene blevet sendt ud i et todages praktikforløb på erhvervsuddannelserne. Dette gøres især for at understøtte lærernes viden om erhvervsuddannelserne, således lærerne også kan give den mest kvalificerede vejledning.

Dertil er der oprettet et 'flyverkorps' af rollemodeller fra erhvervslivet. Her har der været mulighed for brobygningsforløb, hvor afgangselever fra specialskoler

har haft mulighed for at være på virksomhedsbesøg og haft praksisbaseret undervisning på skolen.

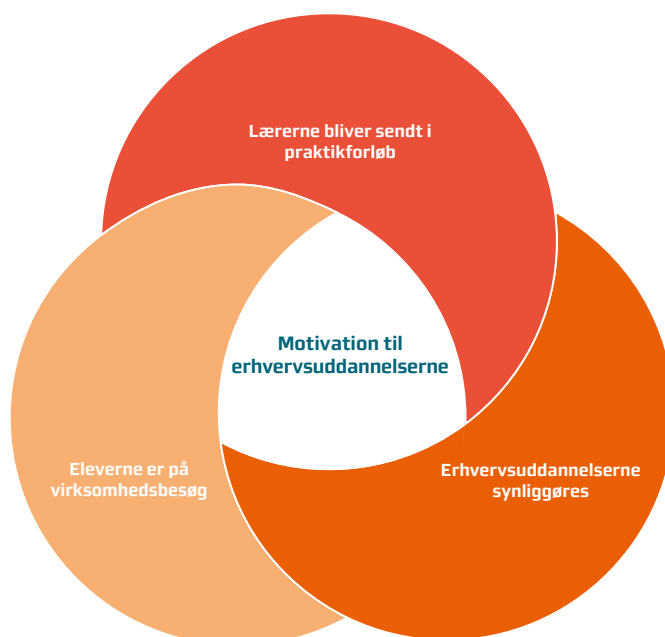
Afslutningsvist består initiativet af en generel promovering af erhvervsuddannelserne. Disse bliver synliggjort gennem events og begivenheder. Sideløbende er der også et fokus på forældreinddragelse samt inddragelse af mellemtrinene i folkeskolen.

FAKTA

Andelen af unge, der i Viborg Kommune søger ind på en erhvervsuddannelse som førsteprioritet efter 9. eller 10. klasse, er steget fra 22,9% i 2021 til 27,1% i 2022.

"Vi er da vældig stolte, og vi ser det som en anerkendelse af vores arbejde. Vi er ikke alene om det. Blandt andet Dansk Industri, Mercantec, erhvervslivet og vores kommunale system har arbejdet sammen om det"

Særlige initiativer for udsatte unge

Det kan være nemt at påstå, at man som barn i dagens Danmark har alle mulighederne foran sig. Paradoksalt nok er der på samme tid en andel af de unge, der står uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet, ligesom der på samme vis, er en stigende andel af unge, som mistrives. Der er således også en andel af unge med en anden type baggrund, end den man har set tidligere, der også ender uden for arbejdsmarkedet.

En af udfordringerne er dårligt mentalt helbred. Hver tredje midtjyske kvinde mellem 16 og 24 år har en lav score på den mentale helbredsskala, mens det samme gælder for omkring hver femte af mændene i samme aldersgruppe.

Derfor er der et behov for at sætte et fokus på, hvordan man kan understøtte forskellige typer af udsatte unge.

Således er psykisk mistrivsel ofte en årsag til at unge ikke gennemfører den/de uddannelser de er i gang med. Der er mange initiativer i gang på tværs af Midtjylland, hvor kommunerne arbejder med forskellige initiativer, der skal hjælpe de udsatte unge tættere på uddannelse- og/eller arbejdsmarkedet.

Derudover optager det De Regionale Arbejdsmarkedsråd, Region Midtjylland, og de midtjyske kommuner, hvordan vi sikrer bedre uddannelses og jobmuligheder for unge med diagnoser eller handicap.

I Midtjylland er det nemlig kun 54 procent blandt unge med handicap, der gennemfører en ungdomsuddannelse som 25-årig. Til sammenligning er det 80 procent blandt alle 25-årige uden handicap.

Fælles for initiativerne i det fælles inspirationskatalog er, at de på forskellige vis fokuserer på at motivere og hjælpe den unge til at kunne se et perspektiv i fx at starte på en uddannelse eller i et job. Fokus er på at hjælpe den unge med at mestre eget liv og bidrage til, at de unge oplever at være en del af et fællesskab.

Samtidig arbejdes der sammen med civilsamfund, foreninger, ligesom en række af projekter arbejder med mentorer og ungeguides, der kan hjælpe den unge med at få struktur på hverdagen og klare de svære overgange i forbindelse med fx start på uddannelse. Flere af eksemplerne fokuserer på, at det er nødvendigt med en håndholdt indsats, der tager udgangspunkt i den enkelte unges behov, udfordringer og muligheder.

Hvis du ønsker mere viden om mistrivsel og unge henvises til Region Midtjyllands analyse: https://www.rm.dk/siteassets/regional-udvikling/ru/publikationer/kompetenceudvikling/analyse-af-unge-i-region-midtjylland_juni-2022.pdf

Case: IPS-Ung

IPS står for individuel planlagt job med støtte. Formålet er at hjælpe unge med psykiske lidelse i job eller uddannelse via IPS-metoden. En metode der bygger på solid viden, og et af de bedst dokumenterede greb vi har til at hjælpe mennesker med svære psykiske lidelser til at blive en del af en hverdag, hvor der er et job eller en uddannelse at stå op til om morgenen. I 2023 skal der udmøntes en pulje på 42 mio. kr. til det nye initiativ - **IPS for unge**.

Erfaringerne er bl.a. baseret på STAR's randomiserede forsøg, som viste, at i en periode på 18 måneder kom 59,5 pct. af deltagerne i IPS-indsatserne i job eller uddannelse, hvilket er knap 30 pct. mere end deltagerne i kontrolgruppen, hvor andelen var 46,5 pct. Mange af de bagvedliggende tanker er nu samlet til IPS-forløb, hvilket er implementeret i enkelte kommuner.

Individuel, praksisnær og tværfaglig indsats Indsatsen har otte grundprincipper:

- Alle, der ønsker at deltage i programmet, skal have mulighed for det
- IPS er en integreret del af den psykiatriske behandling
- Målet er beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked
- Vejledning i beskæftigelseslovgivningen
- Jobsøgning starter hurtigt
- Støtten under beskæftigelse varer så længe, der er behov for det
- Indsatsen er baseret på deltagerens egne præferencer og valg
- Tæt kontakt med potentielle arbejdsgivere

IPS-ung er en udvidet beskæftigelsesindsats og har til formål at hjælpe unge mellem 18-29 år med psykisk sårbarhed, eller psykiske lidelser. Målet er, at den unge gennem arbejdsforløb på virksomheder, individuel støtte, og netværk med andre unge, finder en retning mod uddannelse og job. Et forløb varer 13 uger, hvor der efter behov er mulighed for forlængelse. Igennem forløbet er den unge tilkøbt en IPS-konsulent fra jobcenteret.

Samarbejdet mellem IPS-konsulenten og den unge beror på den gode relation, tillid og individuel støtte, der tager udgangspunkt i kandidatens egne præferencer, ønsker og interesser. Her er det den unges erfaringer, styrker og ressourcer, der er i centrum. IPS-konsulenten arbejder aktivt med den unge, uanset den unges sygdomsstatus, så længe denne er motiveret for at komme i uddannelse eller job. Således er den enkelte unges ønsker om fremtiden og motivation som omdrejningspunktet i IPS.

Læs mere om IPS-ung her:

<https://ipscenterdanmark.dk/ips-forloeb/ips-ung/>

I perioden december 2021 til december 2023 er 21 kommuner med i den nye pulje "Flere skal med 3". Denne pulje har et særligt fokus på at styrke samarbejdet med psykiatrien for at hjælpe personer med psykisk sårbare borgere til at komme ind på arbejdsmarkedet. 17 af disse kommuner vil arbejde med en udvidet indsatsmodel, som bygger videre på mange af de elementer, der er i IPS-modellen.

Fritidsjob og tidlige indsatser for unge under 18

Daværende beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard fremhævede på parternes fælles Ungetopmøde 2021 vigtigheden af, at unge får et fritidsjob. Fritidsjob kan lære de unge noget, som de ikke kan læse sig til i en bog. Det handler om, hvordan livet på en arbejdsplads fungerer, og hvad det vil sige at indgå i et arbejdsfællesskab og tage ansvar for en opgave. Fritidsjobs har en række positive effekter på unges livsmuligheder. De forbedrer unges forudsætninger for uddannelse og beskæftigelse ved at styrke sociale, personlige og faglige kompetencer, bidrager til at etablere netværk og sågar til at forebygge kriminalitet. Fritidsjobs har dermed stor værdi og stort potentiale til at forbedre både individuelle og samfundsmæssige forhold.

I den forbindelse peger ny forskning fra Rockwoolfonden på, at fritidsjob i ungdomsårene øger tilknytningen til arbejdsmarkedet senere i livet. Et fritidsjob som 18-årig øger sandsynligheden for en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet med 70% for drenge, mens denne sandsynlighed

er mere end dobbelt så stor for piger. Sammenhængen er ikke betinget af de unges socioøkonomiske baggrunde. Dette indikerer, at også udsatte unge, som har et fritidsjob, er bedre rustet til at bryde med en negativ social arv og blive en del af arbejdsmarkedet. Rockwoolfonden finder, at det at have et fritidsjob kan være med til at sikre, at de unge senere i livet ikke ender på offentlig forsørgelse. Fritidsjob kan også give andre gevinster i form af kompetencer, erfaring og selvtillid, hvilket alle er med til at styrke den unges følelse af, at de kan mestre livet. Med et fritidsjob får de unge deres egne penge, hvilket ofte betyder større økonomisk uafhængighed.

Dog kan løn betyde mere end kun penge. De unge får nemlig med deres løn mulighed for at forvalte deres egen økonomi. De er stolte over at kunne varetage et arbejde og have ansvar. Når de bliver mødt med en anerkendende af deres bidrag og får ros, vokser deres selvtillid og deres tro på egne evner. Således er fritidsjobbet også med til at sikre, at de unge ser sig selv som en ressource på arbejdsmarkedet.

Hvis du ønsker at læse videre på Rockwoolfondens rapport, kan du klikke her: <https://www.rockwoolfonden.dk/artikler/unge-med-fritidsaktiviteter-har-staerkere-tilknytning-til-arbejdsmarkedet-senere-i-livet/>, eller her for at læse STAR's inspirationshæfte: https://star.dk/media/15419/inspirationshaefte_fritidsjobs.pdf

GODE EKSEMPLER

CASE: Fritidsjob – Bedre integration i Aarhus

De unge har dansk som andetsprog, og har mulighed for at få hjælp til at få et fritidsjob af foreningen NIIS, Ny integration i Samfundet. Indsatsen hjælper de unge med at få et fritidsjob og den styrker deres motivation for at færdiggøre FGU.

Hvis du vil læse mere henvises til appendix s. 21

CASE: Fritidsjob på plejecentre – Skive

I Skive kommune kan unge i alderen 15-17 år få ansættelse i fritidsjob på plejecentre i Skive Kommune 6-8 timer om ugen. Her får den unge mulighed for at få et indgående kendskab til, hvordan det er at arbejde inden for plejefaget og bidrage til støtte og omsorg for ældre borgere.

Hvis du vil læse mere henvises til appendix s. 39

Case - Måltid, fritid, fremtid i Aarhus

Initiativet har til formål at hjælpe unge mellem 15 og 17 år med at få et fritidsjob. Det henvender sig til socialt udsatte unge. Det kan være unge med et højt skolefravær, som bliver mobbet, oplever tristhed, mangler relationer med jævnaldrende eller af andre årsager er i en udsat position.

Den unges deltagelse er frivillig, hvorfor det også er vigtigt, at den unge er villig og motiveret til at indgå et forløb. Derfor sikres der også inden forløbet starter, at den unges forældre bakker op om forløbet og er støttende. Bag initiativet står Red Barnet, Meyers Madhus, Odense kommune og Aarhus kommune.

Man bliver en medspiller på holdet

Deltagelsen varer seks måneder, hvor det endegyldige mål er, at den unge kommer til at stå med en ansættelseskontrakt i hånden. Således er det også igennem indsatsen, at de unge får muligheden for en god start på deres fremtidige arbejdsliv.

Forløbet består af to dele. Først en virkelighedsnær praktisk undervisning. Denne forløber over fire uger, hvor de unge skal bruge to aftener om ugen med undervisning i køkkenet. Her har undervisningen et fokus på madlavning og køkkenfaglige temaer.

"I dag har vi lavet vegetar burger. Jeg har aldrig prøvet det før, men det smagte godt alligevel"

Derefter kommer de unge til at være i træning til et fritidsjob i en lokal virksomhed. Tilsammen får de unge derfor mulighed for at indgå i faglige og sociale fællesskaber, hvor de lærer at samarbejde og de spilleregler, der både er i et køkken og på en arbejdsplads.

"De unge mennesker får det ud af det i undervisningsforløbet, at de er i et nyt fællesskab, de lærer at samarbejde med hinanden"

På baggrund af denne undervisning og træning, får den unge konkrete redskaber og erfaringer med til at varetage et fritidsjob. Dertil får den unge tilbudt træning i jobsamtaler af virksomheden.

Efter et endt projektforløb får eleverne...

- Overrakt et diplom for at gennemføre træningsforløbet.
- Tilbuddet om hjælp og sparring til CV og jobsøgninger, hvis ikke den unge fortsætter i et ordinært fritidsjob.
- Konkret viden og erfaring de kan tage med videre.

Således forsøges der at blive skabt de bedste forudsætninger for, at de unge efterfølgende kan søge og varetage et fritidsjob.

"Jeg har lavet alt fra at skrælle gulerødder, og skrælle æbler, skære æbler til at skære rosenkål, hjælpe med at anrette nogle af retterne – til at hjælpe med at løfte varerne ind, lidt opvask, sådan det hele. Ligesom alle de andre, så man føler sig som en del af holdet"

De unge er igennem forløbet tilkøbt en frivillig mentor fra Red Barnet, der kan motivere og støtte dem undervejs i forløbet. På den måde, har de altid en, som de kan gå til, hvis de har brug for støtte, råd eller sparring.

Case - Coop-Crew – når fritid bli'r til fremtid i Holstebro

26 ungdomsskoler over hele landet deltager i projektet Coop-Crew. Her hjælper ungdomsskoleforeningen, i samarbejde med ungdomsskolerne og Coop, unge til at få et fritidsjob. Tanken bag projektet er, at fritidsjob er med til at styrke de unges arbejdsmarkedskompetencer, deres uddannelsestilknytning og forebygger kriminel adfærd. Dette er også målet med Coop-Crew, hvor ungdomsskoler på tværs af landet rekrutterer unge til projektet, som kunne få gavn af at prøve kræfter med arbejdsmarkedet.

Samarbejde på tværs af det offentlige system og de private virksomheder

Under forløbet lærer de unge mennesker alle arbejds-gangene i butikken. Dette sker under et forløb på seks moduler. Her får de en grundlæggende viden om, hvordan det er at arbejde i en butik, og hvilke kompetencer det kræver.

”Til at starte med synes jeg, det var meget skræmmende med at skulle have et arbejde, og hvor meget man ligesom skulle vide. Men nu har jeg lært, at det egentlig er meget fint, og man tager det meget stille og roligt”

Den grundviden, som de får ved at være tilkoblet en forretning gør også, at de unge efter deres træningsforløb kan varetage et fritidsjob som servicemedarbejder, eller blive elev i en detailbutik. Såfremt de unge ikke får et fritidsjob, er der også et efterfølgende forløb, hvor ungdomsskolen tilbyder hjælp til at skrive ansøgninger.

Generelt oplever de unge, som har deltaget i projektet, at de kommer ud på den anden side med mere selvtillid, et større netværk og en større tro på egne evner.

”Jeg har lært, hvordan det er at have et fritidsarbejde i Super Brugsen, hvilket jeg også godt kunne tænke mig”

I foråret 2022 blev der gennemført en evaluering, hvor det fremgår, at 86% af de unge føler, at de kan tilbyde en arbejdsplads noget og 2/3 efter et endt forløb kommer til en jobsamtale.

792 unge har gennemført et Coop Crew forløb

428 unge har fået et fritidsjob

26 kommuner deltager i projektet Coop Crew

En af de unge, der også tidligere har været en del af Coop-Crew, blev ansat i en lokal forretning. Efter kun syv måneders ansættelse blev den 17-årige kåret til årets medarbejder. Her bliver det også fortalt, at forløbet var med til at lære hende, hvordan man holder hovedet koldt i pressede situationer. Efter forløbet følte hun sig nemlig klar til at arbejde i den virkelige verden. Dog er det ikke kun deltagerne, som har gavn af projektet. En af butiksejerne fortæller nemlig:

”Vi er med i Coop Crew af to årsager. Den ene i forhold til udvikling af eget personale. Det der med at snakke med forskellige mennesker på forskellige stadier i livet. Den anden er i forhold til rekruttering på den lange bane. I og med det er svært lige nu, og vi har mulighed for at få dem ind i en tidlig alder og gøre dem en del af Super Brugsens kultur”

Tværgående initiativer

Der findes naturligvis også initiativer, som ikke umiddelbart falder under de beskrevne tematikker. Mange initiativer understøtter ikke kun et enkelt område, men har et tværgående sigte. Disse tværgående initiativer er ofte på forskellig vis implementeret i kommunernes drift og udgør vigtige lokale ungeindsatser til inspiration for andre. Disse tværgående initiativer centrerer sig ofte om forskellige elementer. De tværgående initiativer består ofte af tværgående samarbejder på ungeområdet og i forvaltningen. En del af initiativerne støtter de unges livsmestring, ved at sætte fokus på den unges vaner og rutiner, herunder dennes tro på egne evner. Her er de underliggende mål derfor også at skabe en motivation og robusthed ved den unge. Dertil er der ofte et fokus på afklaring og udvikling af kompetencer. Det kan være afklaring af, hvad den unge drømmer om i fremtiden. Udviklingssporet består herunder af flere elementer, der både er af faglig- og social karakter. Et konkret eksempel på udvikling er workshops om søvn, kost og økonomi samt undervisning i dansk og matematik.

Udviklingen kan derudover også faciliteres gennem snusepraktikker eller andre aktiviteter, hvor de unge træffer bekendtskab med arbejdsmarkedet. Ved disse initiativer er en af de underliggende mål at understøtte de unges mødestabilitet. Et understøttende element gennem mange tværgående initiativer, er tilstedeværelsen af kontaktpersoner eller mentorer. Disse yder forskellige former for vejledning til eksempelvis uddannelse og jobsøgning. Et særligt element er i denne forbindelse, hvordan disse hjælper med at sikre de gode overgange. Dette eksempelvis være overgange mellem forvaltninger eller overgange fra offentlig forsørgelse til uddannelse. Da sociale udfordringer sjældent kommer alene, kalder ovenstående også på, at flere og flere kommuner arbejder med en mere helhedsorienteret indsats, hvor initiativerne bliver tænkt på tværs af forvaltningerne. Hvis de unge har andre udfordringer end ledighed, hvor fokus både er på, at den enkelte unge får en livsmestring og kommer i beskæftigelse med ordinære timer. Her er det derfor også de udsatte unge med mere komplekse problemstillinger, som kan blive en del af et arbejdsmarkedsfællesskab.

